

Zpráva o šetření ve věci průtahů v dědickém řízení

Pan A. (stěžovatel) si stěžuje na průtahy v dědickém řízení, které je vedeno u Městského soudu v Brně. Přestože dědické řízení bylo zahájeno v říjnu 2004, tedy bezmála před dvaceti lety, stále není ukončeno. Stěžovatel podal stížnost na průtahy, kterou tehdejší místopředsedkyně soudu JUDr. Lidmila Adlerová vyřídila jako nedůvodnou.

Veřejný ochránce práv JUDr. Stanislav Křeček mě pověřil, abych se ujal dalšího vyřizování věci. Zaměřil jsem se jak na způsob vyřízení stížnosti na průtahy, tak na to, jak vedení soudu dohlídí na plynulost řízení.

A. Shrnutí závěrů

- **Místopředsedkyně soudu pochybila, když stížnost na průtahy v řízení nevyhodnotila jako důvodnou.**
- **Za průtah v řízení lze označit období absolutní nečinnosti od 2. prosince 2014 do 25. května 2016, kdy se spis nacházel na Ministerstvu spravedlnosti. Na tuto skutečnost nezareagovala žádná ze soudních osob (notář, pozůstalostní soudce a orgán státní správy soudu), které mají dbát o to, aby byl průběh řízení plynulý a v řízení nedocházelo k průtahům.**
- **Místopředsedkyně soudu daný průtah nezohlednila při vyřizování stížnosti na průtahy. Nijak také nezhodnotila procesní postup notáře (alespoň obecně měla posoudit prodlevy mezi jednotlivými úkony, vzájemnou návaznost úkonů či efektivitu a účelnost jeho postupu).**
- **Vedení soudu pochybilo, když dohled nad plynulostí řízení vykonávalo pouze formálně. Získané poznatky nijak nevyhodnocovalo. Nemohlo tudíž zhodnotit, zda je potřeba přijmout nějaká opatření, která by zajistila, že řízení bude plynulé.**
- **Vedení soudu pochybilo, když na základě vykonávaného dohledu nad plynulostí řízení nedospělo k závěru, že řízení bylo zatíženo průtahem, jenž byl způsoben tím, že spis se po dobu roku a půl nacházel na ministerstvu. Rovněž nijak nezhodnotilo prodlevy mezi jednotlivými úkony notáře a to, zda notář postupuje v řízení účelně a efektivně.**

B. Skutková zjištění

B.1 Průběh dědického řízení

Nyní popíšu průběh dědického řízení, jak je zaznamenán ve správním spisu vedeném Městským soudem v Brně sp. zn. Spr 954/2003.

Dne 25. srpna 2004 zemřel zůstavitel a dne **6. října 2004** bylo **zahájeno dědické řízení**. Následujícího dne, tedy dne 7. října 2004, byl spis doručen notáři **JUDr. Jiříkovi Fleischerovi**.

Dne 29. října 2004 přihlásil stěžovatel do dědického řízení svou pohledávku ve výši 503 568 Kč.

Dne 29. ledna 2008 notář *usnesením* určil obvyklou cenu majetku ve společném jmění manželů a zároveň určil, co z něj patří do dědictví. Rozhodnutí dne 17. září 2009 *zrušil* Krajský soud v Brně.

Od konce roku 2009 začalo být vedením okresního soudu řízení sledováno jako věc starší pěti let.

Od 1. ledna 2010 věc převzal notář **Mgr. Pavel Vrba**.

Dne 29. září 2010 proběhlo *jednání* za účasti manželky zůstavitele a zástupkyně státu. Po jednání byl na vyžádání Městským soudem v Brně zapůjčen spis za účelem vydání úschovy. Spis byl vrácen v listopadu 2010. Po vrácení spisu notář vyzval manželku zůstavitele, aby předložila důkazy prokazující, že určitý majetek nepatří do společného jmění manželů a je jejím výlučným majetkem. Manželka doplnění zaslala dne 15. března 2011.

Dne 12. července 2011 proběhlo jednání, na kterém byly provedeny důkazy listinami.

Dne 1. srpna 2011 notář *usnesením* určil obvyklou cenu majetku ve společném jmění manželů. K odvolání Krajský soud v Brně *usnesením* ze dne 12. prosince 2011 *potvrdil* prvostupňové rozhodnutí.

Dne 13. března 2012 notář *usnesením* určil, co z majetku ve společném jmění patří do dědictví a co patří manželce zůstavitele. K odvolání bylo rozhodnutí *zrušeno* odvolacím soudem. Spis se notáři vrátil dne 9. října 2012.

Dne 13. prosince 2012 notář *usnesením* rozhodl o vypořádání společného jmění manželů. Toto rozhodnutí Krajský soud v Brně *zrušil* *usnesením* ze dne 3. května 2013.

Dne 18. listopadu 2013 notář vydal *usnesení* o výši závazků ve společném jmění manželů.

Dne 24. ledna 2014 notář vydal *usnesení* o vypořádání nesporných závazků.

Dne 18. dubna 2014 notář vydal *usnesení* o vypořádání majetku ve společném jmění manželů. Toto rozhodnutí bylo *změněno* *usnesením* Krajského soudu v Brně ze dne 19. září 2014. Krajský soud rozhodl, co z majetku ve společném jmění manželů patří do dědictví a co manželce zůstavitele. Byla tak již zcela vyřešena otázka společného jmění manželů.

Podáním ze dne 3. července 2014 notář oznámil svou podjatost v uvedené věci. Dne 29. října 2014 rozhodl soud o tom, že notář není podjatý.

Spis byl dne 2. prosince 2014 na vyžádání zaslán Ministerstvu spravedlnosti (ministerstvo). Dne 25. května 2016 byl spis odeslán zpět notáři.

Dne 29. listopadu 2016 proběhlo *jednání* se zástupkyní Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. Notář provedl soupis aktiv i pasiv dědictví. Notář dle svého sdělení současně začal činit kroky k zajištění (uhrazení) aktiv dědictví, zejména vyzval manželku zůstavitele k uhrazení hodnoty náhradové pohledávky na účet soudu.

Usnesením ze dne 17. ledna 2017 notář rozhodl o určení obvyklé ceny majetku zůstavitele, výši jeho dluhů a výši předlužení dědictví v době smrti. Po právní moci *usnesení* činil opatření k zajištění jednotlivých položek aktiv dědictví, zejména vyzval banky, aby složily zůstatky na účet soudu. Vyzval manželku zůstavitele, aby složila peníze z prodeje cenných papírů.

V průběhu roku 2018 notář zasílal urgence některým bankám, v některých případech pod pohrůžkou udělení pořádkové pokuty. Po manželce zůstavitele notář opětovně požadoval složení peněz z prodeje cenných papírů.

Dne 19. září 2018 se uskutečnilo *jednání* se zástupkyní Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. Na jednání měl notář zástupkyni státu seznámit se stavem věci, zvláště se skutečností, že pozůstalá manželka opakovaně odmítá na účet soudu složit částku ve výši hodnoty cenných papírů, které převedla na jinou osobu, ačkoli odvolací soud rozhodl, že patří do dědictví.

Dne 28. února 2019 notář *usnesením* uložil manželce zůstavitele povinnost zaplatit hodnotu uvedených cenných papírů na účet soudu. Usnesením Krajského soudu v Brně bylo toto rozhodnutí *změněno* tak, že se manželce zůstavitele tato povinnost neukládá.

V prvním pololetí 2020 se spis vrátil notáři z odvolacího soudu.

Usnesením ze dne 15. dubna 2020 byla nařízena likvidace dědictví. Poté notář prováděl kroky ke zpeněžení některých dalších, dosud nezajištěných položek (podíly v právnických osobách, žádosti o odkup podílových listů, zjišťování možností prodeje cenných papírů).

Dne 23. listopadu 2020 byl *spis* zapůjčen Městskému soudu v Brně, a to k věci jiné spisové značky.

Dne 25. ledna 2021 notář vydal *usnesení* o ustanovení znalkyně k ocenění pozemků zůstavitele. Po urgenci dodala znalkyně posudek dne 31. května 2021.

Usnesením ze dne 8. června 2021 notář přiznal znalkyni znalečné, následně notář uzavřel s exekutorem smlouvu o provedení dražby.

I nadále notář zjišťuje možnosti prodeje cenných papírů evidovaných u D. banky, a. s.

B.2 Stížnost na průtahy v řízení a její vyřízení místopředsedkyní okresního soudu

Stížností na průtahy v řízení ze dne 19. května 2020 se stěžovatel obrátil na vedení Městského soudu v Brně. Stěžoval si, že řízení stále ještě nebylo ukončeno, přestože je doba řízení neúměrně dlouhá.

Místopředsedkyně Městského soudu v Brně **JUDr. Lidmila Adlerová** poté požádala notáře, aby se k podané stížnosti písemně vyjádřil a odůvodnil jednak délku pozůstalostního řízení, jednak případné přetržky mezi úkony delší 2 měsíců.

Notář Mgr. Pavel Vrba ve svém **vyjádření** označil věc za velmi složitou, neboť je značně složitá struktura známého majetku (cca 35 položek) a rovněž je velké množství přihlášených pohledávek věřitelů (cca 30 přihlášených soukromých věřitelů). O složitosti svědčí to, že po celou dobu, kdy věc projednával předchozí notář, nebylo ve věci vydáno jediné pravomocné rozhodnutí, přestože bylo na spisu řádně pracováno (jediné jím vydané rozhodnutí bylo zrušeno odvolacím soudem).

Notář uvedl, že úkony činí pravidelně, delší přetržky ve věci jsou způsobeny objektivními okolnostmi. Věc podle něj zkomplikovalo celkem šest odvolání (z toho jedno ještě v době, kdy funkci soudního komisaře vykonával předchozí notář) ze strany pozůstalé manželky. Každé odvolací řízení včetně přípravných i následných úkonů zdrží pozůstalostní řízení asi o rok, tedy jen kvůli odvoláním neměl notář u sebe spis 5 let. Další významné zdržení bylo od konce listopadu 2014 do srpna 2016, kdy se spis asi 1 a 3/4 roku nacházel na ministerstvu.

Drobným zdržením jsou i kontroly ze strany soudu, kdy je spis odvážen na soud. Zdržení ze dvou kontrol za rok činí 1 a ½ měsíce za rok. Notář shrnuje, že za dobu, po kterou vykonával funkci soudního komisaře (10 a ½ roku), neměl spis k dispozici a nemohl konat 7 a ¾ roku (5 let odvolání, 1 a ¾ roku ministerstvo a 1 rok soudních kontrol). V době, kdy měl spis u sebe, přetržka v úkonech podle něj nikdy nepřesáhla dobu 2 měsíců. Notář také zrekapituloval vydaná rozhodnutí a i další důležité úkony ve věci.

Stížnost na průtahy v řízení označila místopředsedkyně soudu JUDr. Adlerová za **nedůvodnou**.¹ Uvedla, že spis čítající 1 251 stran důkladně prostudovala, čerpala poznatky i z evidence soudu, z písemného vyjádření soudního komisaře a také ze správního spisu sp. zn. Spr 954/2003. Místopředsedkyně soudu konstatovala, že ačkoli je řízení o pozůstalosti značně dlouhé, „nebyly v konání (obou) notářů nalezeny za celou dobu řízení orgánem státní správy soudu nedůvodné prodlevy v jednotlivých úkonech, či snad nekonekventní jednání, které by ve svém důsledku vedlo ke svévolnému oddálení výsledku tohoto řízení“.

Místopředsedkyně soudu dále ve vyřízení stížnosti ve značné míře převzala vyjádření samotného notáře. Zmínila složitost věci, opakovaná odvolání pozůstalé manželky, období, kdy notář neměl spis k dispozici.

Dále upozornila, že od doby, kdy věc převzal stávající notář, byla věc zařazena do dohledové činnosti pod sp. zn. Spr 954/2003 a vedení soudu podrobilo spis pravidelně dvakrát ročně zevrubné prověrce jednotlivých úkonů notáře (poprvé začátkem roku 2010 a naposledy v červnu 2020). Výsledky prozírek byly vždy následně ještě předkládány Krajskému soudu v Brně. Notář přitom, byl-li spis v jeho fyzické dispozici, vždy svým povinností v rámci prověřovaných kroků dostál, řádně zdůvodnil jednotlivé kroky, mezi nimiž nebyly nedůvodné prodlevy, též sděloval zamýšlený další postup.

Místopředsedkyně soudu uzavřela, že v konání notáře, v jeho jednotlivých úkonech a v postupu neshledala za celou dobu průtahy. S ohledem na veškerá zjištění tedy zhodnotila stížnost na průtahy jako nedůvodnou.

B.3 Výkon dohledu nad plynulostí řízení vedením soudu

Dané řízení začalo vedení okresního soudu sledovat jako věc starší pěti let od začátku roku 2010. Od této doby si každého půl roku nechávalo notářem zasílat zprávu o stavu řízení a přehled provedených úkonů za uplynulé období. Stav daného řízení shrnují pozůstalostní soudci rovněž v samostatné zprávě, která je v pravidelných intervalech zasílána Krajskému soudu v Brně. Tyto písemnosti okresní soud eviduje ve zvláštním správním spisu sp. zn. Spr 954/2003.

B.4 Vyjádření vedení okresního soudu

V rámci šetření jsem požádal o vyjádření současného **místopředsedu** Městského soudu v Brně **Mgr. Milana Jakubíčka** (místopředseda soudu). Ten ve svém vyjádření² sdělil, že délka řízení je bezesporu nepřiměřeně dlouhá, avšak dle jeho názoru není výsledkem nečinnosti notářů. Ani vedení soudu, ani soudkyně vykonávající dohled neshledali v řízení žádné průtahy. Upozornil na několik období, kdy byl spis u Krajského soudu v Brně (celkem

1 Vyrozumění o vyřízení stížnosti ze dne 15. 7. 2020, sp. zn. 0 St 18/2020.

2 Vyjádření ze dne 17. října 2022, sp. zn. Spr 1104/2022.

zhruba 34 měsíců, tedy necelé 3 roky), a dlouhé období, kdy se spis nacházel na ministerstvu. Dvakrát ročně je spis na krátkou dobu zasílán příslušné soudkyni okresního soudu ke kontrole. Kopie spisu, ať již pro účely kontrolní činnosti, či při vyžádání spisu ministerstvem, se nepořizují. Místopředseda soudu přiložil vyjádření notáře, přehled pohybu spisu a kopii sdělení ministerstva,³ že v dané věci došlo k nesprávnému úřednímu postupu spočívajícímu v nepřiměřené délce řízení, a proto ministerstvo poskytlo manželce zůstavitele peněžní zadostiučinění.

C. Právní hodnocení

Úkony notáře jako soudního komisaře v dědickém řízení jsou považovány za úkony soudu prvního stupně.⁴ Vůči soudům mám pouze omezené pravomoci. Mohu se zabývat pouze jednáním předsedy soudu nebo jeho místopředsedy v případech, kdy vykonávají tzv. **státní správu soudu**⁵ podle zákona o soudech a soudcích,⁶ např. vyřizují stížnosti na průtahy v řízení. Musím se přitom vyvarovat jakéhokoli zasahování do nezávislé rozhodovací činnosti soudu.⁷

C.1 Vyřízení stížnosti na průtahy v řízení

C.1.1 Obecná východiska při vyřizování stížnosti na průtahy

Při vyřizování stížnosti na průtahy v řízení postupuje předseda (místopředseda) soudu kromě zákona o soudech a soudcích⁸ také podle instrukce ministerstva o vyřizování stížností⁹ a v souladu se zásadami činnosti správních orgánů¹⁰ a s principy dobré správy.¹¹

Při hodnocení průtahů přitom předseda (místopředseda) soudu přihlíží k průtahům, které mohou být:

(A) *subjektivní povahy* či

(B) *objektivní povahy*.

Průtahy *subjektivní povahy* mají svůj původ v určitém postupu soudce nebo dalších soudních osob. Nemusí se přitom jednat pouze o období, kdy soud nečiní ve věci vůbec žádné úkony

3 Sdělení ze dne 16. května 2016.

4 Viz § 100 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (z. ř. s.).

5 Podle § 1 odst. 9 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, platí, že: „**Působnost ochránce se nevztahuje** na Parlament, prezidenta republiky a vládu, na Nejvyšší kontrolní úřad, na zpravodajské služby České republiky, na orgány činné v trestním řízení, státní zastupitelství a na soudy, s výjimkou orgánů správy státního zastupitelství a **státní správy soudů**“ (důraz doplněn).

6 Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích).

7 Jak vyplývá z článku 81 ve spojení s článkem 82 Ústavy ČR, jakékoli ohrožování nezávislosti soudů a nezávislého soudního rozhodování je nepřípustné.

8 Postup při vyřizování stížnosti na průtahy v řízení upravuje díl šestý, konkrétně § 164 a násl. zákona o soudech a soudcích.

9 Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 106/2001-OSM, o vyřizování stížností na postup soudů podle zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích (instrukce o vyřizování stížností na postup soudů).

10 Zásady činnosti správních orgánů jsou zakotveny v § 2 až 8 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

11 Veřejný ochránce práv – ombudsman [online]. Brno: © Kancelář veřejného ochránce práv [cit. 15. 3. 2023]; dostupné z <https://www.ochrance.cz/dokument/principy-dobre-spravy/principy-dobre-spravy.pdf>.

(tzv. absolutní nečinnost), což budou spíše výjimky, ale subjektivní průtah může být zapříčiněn i neefektivním či nekoncentrovaným postupem soudu.¹²

Průtahy *objektivní povahy* naopak vznikají nezávisle na postupu samotného soudce či soudních úředníků v dané věci. Ti jim v podstatě svou činností v dané konkrétní věci ani nemohou zabránit. Jedná se např. o nadměrný nápad podání, vysoký počet nedodělků, nedostatečné personální a technické vybavení soudů či dlouhodobější pracovní neschopnost soudních osob. **I v takových případech, kdy průtahy vzniknou takzvané „nezaviněně“, však musí předseda (místopředseda) soudu stížnost na průtahy vyřídit jako důvodnou.**¹³

Ani podle Ústavního soudu¹⁴ nemohou být případné nedostatky v tomto směru přičítány k tíži jednotlivce, který od soudu právem očekává ochranu svých práv v přiměřené době.

Stěžejní je pro předsedu (místopředsedu) posoudit hlavně to, zda průtahy souvisejí s fungováním soudu a soudnictví (jsou tzv. *přičitatelné soudu*). Soudu například nelze přičíst průtahy vyvolané obstrukčním jednáním účastníků.

Při posuzování toho, jak dlouho může být soud nečinný, aby jeho nečinnost nebyla hodnocena jako průtah, se vychází z tzv. *referenčních dob*, během kterých lze po každém soudu spravedlivě požadovat, aby učinil úkon.¹⁵ Konkrétní délky referenčních dob pro jednotlivé soudní agendy vyplývají z kárné judikatury.

V občanskoprávních věcech – mimo případů, kdy zákon stanoví pro určitý úkon konkrétní pořádkovou lhůtu – lze za orientační obecnou referenční dobu považovat čtyři měsíce v řízeních, která netrvají více než dva roky (rozhodujícím kritériem je zde stáří věci k datu počátku tvrzené nečinnosti ve věci). U věcí starších, jimž je soudce povinen věnovat zvýšenou pozornost a vyřizovat je pokud možno přednostně, lze vycházet z orientační referenční doby dva měsíce. Tyto referenční doby mohou být poloviční (dva/jeden měsíc), jde-li o jednoduché, rutinní administrativní úkony, zejména lze-li je delegovat i na pomocný soudní personál (vyšší soudní úředníky, asistenty soudců), nebo o jednoduchá procesní rozhodnutí.¹⁶

Postup soudu by se měl zrychlovat společně s narůstající délkou řízení.¹⁷ Každá věc se pak stává přednostní už svým přílišným zestárnutím.¹⁸

12 Viz rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. dubna 2015, č. j. 11 Kss 4/2014-122, (rozhodnutí jsou dostupná on-line z www.nssoud.cz), zprávu ochránce ze dne 1. března 2023 sp. zn. 11149/2022.

13 Srov. § 7a odst. 2 instrukce o vyřizování stížností na postup soudů.

14 Srov. nálezy ze dnů 14. září 1994 sp. zn. IV. ÚS 55/94, N 42/2 SbNU 35; 13. června 2006 sp. zn. I. ÚS 533/05, N 122/41 SbNU 525; stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 17. února 1998, sp. zn. Pl. ÚS-st.-6/98, ST 6/10 SbNU 254 (rozhodnutí jsou dostupná on-line z <https://nalus.usoud.cz>).

15 Viz VISINGER, R. Soudní dohled. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s 119.

16 Viz právní větu rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. ledna 2019, č. j. 11 Kss 7/2018-207.

17 Viz zprávu ochránce ze dne 1. března 2023 sp. zn. 11149/2022/VOP a v ní zmiňovaná rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2014 sp. zn. 13 Kss 4/2014, rozhodnutí NSS ze dne 20. června 2018, sp. zn. 13 Kss 8/2017.

18 Srov. VISINGER, R., s. 110–150. Viz dále rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) ve věci *Golha proti České republice* ze dne 26. května 2011, stížnost č. 7051/06.

C.1.2 Moje hodnocení vyřízení stížnosti na průtahy místopředsedkyně soudu

Oceňuji, že místopředsedkyně soudu si pro vyhodnocení stížnosti obstarala potřebné podklady (prostudovala spis, nahlédla do evidence soudu, požádala o vyjádření soudního komisaře, nahlédla do správního spisu sp. zn. Spr 954/2003). Zjištěné skutečnosti však následně správně nevyhodnotila.

Průtahy způsobené předáváním spisu

Z celého řízení vystupuje poměrně dlouhé období absolutní nečinnosti v období od 2. prosince 2014 do 25. května 2016, kdy se spis nacházel na ministerstvu. Dle mého názoru se jedná o průtah subjektivní povahy, a to z následujících důvodů.

Spis byl na ministerstvo zaslán v době, kdy dědické řízení trvalo již více než 10 let. I když se spis soudu po dlouhou dobu nevracel, notář, pozůstalostní soudce vykonávající dohled nad průběhem dědického řízení ani vedení soudu vykonávající dohled nad plynulostí řízení na tuto skutečnost nijak neupozornili a nereagovali na ni, např. tím, že by vrácení spisu po určité době urgovali nebo požadovali vyhotovení kopie spisu.

Rozptýlení odpovědnosti mezi různé osoby mělo za následek, že žádná z osob, které by mohly a měly na vzniklou situaci přinejmenším alespoň po uplynutí určité doby zareagovat, nepodnikla jakýkoli krok k vyřešení dané situace, jež se neslučovala se zájmem na plynulém průběhu řízení. Rok a půl dlouhá doba, kdy notář nemohl činit ve věci úkony z důvodu, že neměl k dispozici spis, je značná, obzvláště s ohledem na to, že v té době již řízení dávno překročilo standardní délku dědického řízení. Požadavek postupovat v řízení tak, aby ochrana práv účastníků řízení byla rychlá a účinná (§ 6 občanského soudního řádu),¹⁹ se vztahuje jak na notáře,²⁰ tak na pozůstalostního soudce.

Když na danou situaci nezareagoval notář, mohl zareagovat přímo pozůstalostní soudce, případně vedení soudu. Byť dohled soudu nad průběhem dědického řízení není upraven v zákoně výslovně, z ustanovení § 104 zákona o zvláštních řízeních soudních²¹ vyplývá, že soud musí sledovat průběh dědického řízení i jeho délku a průběžně vyhodnocovat, zda nehrozí nebezpečí, že věc nebude rozhodnuta v přiměřené době. Pokud by soud dospěl k závěru, že zde takové nebezpečí je, může notáři zrušit jeho pověření. Postup podle § 104 zákona o zvláštních řízeních soudních má předejít případným průtahům v řízení. Zatímco podle dřívější úpravy soud mohl notáři zrušit pověření až v okamžiku, kdy způsobil zbytečné průtahy, nyní stačí ke zrušení pověření pouhé nebezpečí, že věc nebude rozhodnuta v přiměřené době.²² Také vedení soudu v rámci výkonu státní správy soudu dohlíží nad plynulostí dědického řízení. Je zde tedy dvojitá kontrola postupu notáře v dědickém řízení.

O skutečnosti, že se spis nachází na ministerstvu, byl soud informován, jak je patrné ze záznamů uvedených v dohledovém spisu sp. zn. Spr 954/2003. Spis se však dostal mimo sféru vlivu jak notáře, tak soudu, takže nakonec žádná ze „soudních“ osob neměla pocit, že by to měla být právě ona, která bude situaci řešit.

19 Zákon č. 99/1963 Sb.

20 Srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 6. 2008, č. j. 11 Ca 136/2007-40, č. 10/2008 Sb. NSS.

21 Zákon č. 292/2013 Sb.

22 MACKOVÁ, A., MUZIKÁŘ, L. a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, komentář k § 104, s. 212.

Namíste bylo buďto zaslat výzvu ministerstvu a **požadovat vrácení spisu**, případně **vyžadovat vyhotovení kopie spisu**. Vyhotovení kopie spisu ochránce dlouhodobě prosazuje jako vhodné řešení a prevenci obdobných situací.²³ Ochránce v minulosti např. vyzdvihl jednání soudkyně, která v reakci na časté předávání spisu mezi soudy nechala vyhotovit kopii spisu a jednání nařizovala tak, aby navazovala na předpokládané vrácení originálu spisu.²⁴

Období, kdy se spis nacházel na ministerstvu, přitom nebylo jediným okamžikem, kdy by bylo vhodné mít k dispozici kopii spisu. Např. v roce 2020 byl spis zapůjčen Městskému soudu v Brně k jiné věci. Z opakovaných vyjádření notáře²⁵ vyplývá, že spis neměl k dispozici a nemohl konat po značnou část doby, kdy byl soudním komisařem – asi 7 a ¼ roku z celkem 10 a ½ roku (pozn. zástupce ochránce – nyní je to 13 let). Notář uvádí, že po dobu pěti let neměl k dispozici spis z důvodu podaných odvolání, 1 a ¾ roku se spis nacházel na ministerstvu (pozn. zástupce ochránce – ve skutečnosti 1 a ½ roku) a po dobu 1 roku neměl spis kvůli prováděným kontrolám (spis je dvakrát ročně zasílán ke kontrole soudu a z toho důvodu nemá notář spis u sebe alespoň 1 a ½ měsíce za rok; pozn. zástupce ochránce – za 13 let, kdy je notář soudním komisařem, by se mělo jednat o 19 a ½ měsíce, tedy o více než 1 a ½ roku). Notář tedy neměl spis k dispozici 8 let z celkových 13 let svého soudního komisariátu.

Hodnocení procesního postupu

Když předseda (místopředseda) soudu posuzuje, zda bylo řízení zatíženo průtahy, musí si krom období tzv. absolutní nečinnosti všimnout také toho, zda soud (zde notář) postupoval efektivně a účelně, tj. zda všechny úkony míří ke včasnému skončení věci, či zda naopak neprovádí úkony neúčelně či nekoncentrovaně.²⁶ Čím déle trvá řízení, tím jsou nároky na rychlý, plynulý a efektivní postup větší.

Takové zhodnocení však ve vyřízení stížnosti na průtahy v řízení obsaženo není. **Místopředsedkyně soudu měla ve vyřízení stížnosti dle mého názoru alespoň obecně zhodnotit časové rozestupy mezi jednotlivými úkony, jejich vzájemnou návaznost a efektivitu i účelnost procesního postupu.** Vyřízení stížnosti tak neodpovídá požadavkům právních předpisů ani principům dobré správy, zejména principu přiléhavosti, přesvědčivosti a vstřícnosti.

Tak např. dne 25. května 2016 byl notáři odeslán spis zpět z ministerstva. Notář se vyjádřil tak,²⁷ že bylo obratem nařízeno jednání. To však bylo nařízeno až na 29. listopadu 2016.

23 Viz např. zprávy o šetření veřejného ochránce práv ze dnů 7. května 2013, sp. zn. 4981/2012/VOP; dostupné na <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/2444>, a 28. dubna 2020, sp. zn. 7234/2019/VOP; dostupné na <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/8456>.

24 Viz zprávu o šetření veřejného ochránce práv ze dne 15. června 2020, sp. zn. 6134/2019/VOP; dostupné na <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/11628>.

25 Viz vyjádření notáře ke stížnostem na průtahy či k výzvě ochránce.

26 Srov. zprávy o šetření veřejného ochránce práv ze dnů 28. dubna 2020, sp. zn. 7234/2019/VOP, dostupné na <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/8456>, a 6. listopadu 2017, sp. zn. 5839/2016/VOP, dostupné na <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/6094>, a 15. června 2020, sp. zn. 6134/2019/VOP, dostupné na <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/11628>. Viz také rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu např. ze dnů 14. prosince 2016, č. j. 11 Kss 2/2016-143, 9. dubna 2015, č. j. 11 Kss 4/2014-122, 24. ledna 2019, č. j. 16 Kss 4/2018-179, 16. května 2022, č. j. 11 Kss 7/2021-147, a 13. září 2022, č. j. 16 Kss 6/2021-129, či nález Ústavního soudu ze dne 13. září 2017, sp. zn. IV. ÚS 1784/17, N 172/86 SbNU 773.

27 Viz vyjádření notáře pro potřeby dohledu, založené v dohledovém spisu sp. zn. Spr 954/2003 na č. I. 1062.

Notář tuto prodlevu zdůvodnil přípravou dokumentů na jednání a přípravou protokolu. Téměř půlroční příprava na jednání u věci, kde řízení trvalo již skoro 13 let, se mi jeví jako nepřiměřeně dlouhá.

Z hrubého náhledu na způsob vedení řízení notářem se zdá, že s postupným plynutím času měl notář tendenci vedení řízení spíše rozvolňovat a prováděné úkony na mě působí nekoncentrovaně. Tak např. již koncem roku 2017 notář vyzval manželku zůstavitele ke složení peněz z prodeje cenných papírů náležejících do pozůstalosti na účet soudu. Teprve v únoru 2019 notář tuto povinnost manželce zůstavitele uložil usnesením.

Od konce roku 2016 notář začal činit kroky k zajištění (uhrazení) aktiv dědictví. Uznávám, že komunikace s některými bankami byla složitá, notář je musel opakovaně oslovovat a v některých případech hrozit i uložením pořádkové pokuty (např. v případě D. banky, a. s., či F. banky, a. s.). Složitý byl i postup při prodeji některých cenných papírů. Přesto se mi doba několika let, po kterou notář takzvaně „zajišťoval“ aktiva dědictví, jeví jako nepřiměřeně dlouhá a bylo by namístě, kdyby vedení soudu v rámci vyřízení stížnosti podrobněji zhodnotilo efektivitu kroků notáře. Ze souhrnu obsaženého v dohledovém spisu se například zdá, že notář jednotlivé subjekty oslovoval postupně, místo aby žádosti zaslal všem naráz (jak při oslovování bankovních společností, tak v případě zpeněžování podílů v právnických osobách, prodeje cenných papírů).

K tíži účastníků nemůže být přičteno, jak to naznačuje notář i místopředsedkyně soudu ve vyřízení stížnosti na průtahy v řízení,²⁸ že tito účastníci (konkrétně pozůstalá manželka) využívali svých procesních práv a podávali odvolání. O obstrukčním postupu, či dokonce zneužívání práv, se nedá vůbec hovořit v případě, kdy na základě odvolání bylo napadené rozhodnutí zrušeno (za celou dobu řízení třikrát) či změněno (dvakrát).

Tzv. soudní „ping-pong“, kdy jsou opakovaně rušena rozhodnutí v důsledku nesprávného použití práva, je naopak přičitatelný státu, neboť se negativně promítá do celkové délky řízení.²⁹

C.1.3 Dílčí závěr

Místopředsedkyně soudu pochybila, když stížnost na průtahy v řízení nevyhodnotila jako důvodnou.

Za průtah v řízení lze označit období absolutní nečinnosti od 2. prosince 2014 do 25. května 2016, kdy se spis nacházel na Ministerstvu spravedlnosti. Na tuto skutečnost nezareagovala žádná ze soudních osob (notář, pozůstalostní soudce a orgán státní správy soudu), které mají dbát o to, aby byl průběh řízení plynulý a v řízení nedocházelo k průtahům.

Místopředsedkyně soudu daný průtah nezohlednila při vyřizování stížnosti na průtahy.

---

28 Jak notář, tak místopředsedkyně soudu uvádějí, že podaná odvolání (celkem šest) „komplikovala“ průběh řízení a měla významný negativní vliv na délku řízení.

29 Srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 13. září 2017, sp. zn. IV. ÚS 1784/17, N 172/86 SbNU 773, či rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Tempel proti České republice* ze dne 25. června 2020, stížnost č. 44151/12.

Nijak také nezhodnotila procesní postup notáře, tj. nezhodnotila (alespoň obecně) prodlevy mezi jednotlivými úkony, vzájemnou návaznost úkonů či efektivitu a účelnost jeho postupu.

C.2 Výkon dohledu nad plynulostí řízení vedením okresního soudu

Úkolem předsedy soudu je kromě vyřizování individuálních stížností na průtahy v řízení provádět systematický a pravidelný dohled nad plynulostí řízení. Předseda okresního soudu dbá o to, aby v řízeních nedocházelo ke zbytečným průtahům. K tomu účelu, a to i s využitím elektronické evidence věcí vedených u okresního soudu, mj. provádí prověrky soudních spisů a vyřizuje stížnosti.³⁰ Zjištěné poznatky předseda soudu průběžně vyhodnocuje a přijímá opatření k zajištění plynulosti řízení tak, aby byly odstraněny nedůvodné průtahy v konkrétních věcech.³¹ Při zachování vlastní odpovědnosti může předseda soudu přenést některé úkoly soudního dohledu na svého místopředsedu.³² Zvýšená pozornost je věnována vyřizování starších nedodělků.³³

Vedení soudu začalo se systematickým sledováním věci v okamžiku, kdy řízení trvalo déle než pět let. Od této doby notář vždy k pololetí a ke konci kalendářního roku zasílá soudu na jeho žádost zprávu o stavu řízení s výčtem provedených úkonů za dané období. Soudce pozůstalostního úseku následně sepíše zprávu o stavu řízení, která je zasílána i krajskému soudu. Jak vyjádření notáře, tak zpráva soudce pozůstalostního úseku jsou zakládány do správního spisu sp. zn. Spr 954/2003. Místopředseda soudu uvedl, že společně se svým vyjádřením zasílá notář vždy soudu také spis k provedení fyzické kontroly.

S obsahem uvedeného správního spisu jsem se seznámil a mám za to, že zpráva pozůstalostního soudce představuje vždy pouze velmi stručný záznam o současném stavu řízení a velmi stručné shrnutí údajů poskytnutých notářem.³⁴

Místopředseda soudu uvedl, že následně vždy prochází zprávu o stavu řízení zpracovanou pozůstalostním soudcem. Ze správního spisu však není patrné, že by místopředseda soudu nějak získané poznatky vyhodnocoval. Z obsahu spisu nevyplývá, že by nějak hodnotil plynulost řízení, že by se nějak konkrétně vyjadřoval k průběhu řízení, k jednotlivým procesním krokům notáře a že by hodnotil, zda notář v řízení postupuje efektivně a účelně.

K výzvě ochránce nyní místopředseda soudu hodnotil celý průběh řízení. Ani nyní jako překážku v plynulosti řízení nevyhodnotil skutečnost, že spis se rok a půl nacházel na ministerstvu, ani jinak nehodnotil průběh řízení (prodlevy mezi jednotlivými úkony notáře, efektivitu a účelnost zvoleného procesního postupu, obdobně viz část C.1 zprávy). Ze spisu ani nevyplývá, že by skutečnosti zjištěné v souvislosti s vykonáváním dohledu nějak zhodnotili předchozí místopředsedové soudu či jiné osoby pověřené výkonem státní správy soudu.

30 Srov. § 127 odst. 2 zákona o soudech a soudcích.

31 Viz § 3 odst. 2, § 4 odst. 4 a § 5 instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 87/2002-Org., k výkonu soudního dohledu u okresních, krajských a vrchních soudů.

32 Viz § 7 odst. 3 uvedené instrukce.

33 Viz § 7 odst. 1 písm. c) a § 10 odst. 2 písm. c) téže instrukce.

34 Např. „provádí se oceňování majetku, vyzývány banky k součinnosti, zjišťování majetku a zjišťování aktiv dědictví, jednání 19. září 2018, pravděpodobně bude nařízena likvidace dědictví“.

Provádění dohledu nad plynulostí řízení, kdy vedení soudu pouze eviduje vyjádření notáře a dále se zjištěnými poznatky nepracuje, považuji za ryze formální. Neplní svůj účel. Místopředseda soudu pochybil, když skutečnosti zjištěné při výkonu soudního dohledu takto nezhodnotil. Kdyby to totiž učinil, mohl by následně dospět k závěru, že je potřeba přijmout opatření k zajištění plynulosti řízení.

Na přístupu vedení soudu se přitom nic nezměnilo ani poté, co obdrželo stížnosti na průtahy v řízení, ani poté, co soud obdržel sdělení ministerstva o tom, že v dané věci došlo k nesprávnému úřednímu postupu spočívajícímu v nepřiměřené délce řízení, za který stát musel vyplatit peněžní zadostiučinění.

C.2.1 Dílčí závěr

Vedení soudu pochybilo, když dohled nad plynulostí řízení vykonávalo pouze formálně. Získané poznatky nijak nevyhodnocovalo, tudíž nemohlo zhodnotit, zda je potřeba přijmout nějaká opatření, která by zajistila, že řízení bude plynulé.

Vedení soudu pochybilo, když na základě vykonávaného dohledu nad plynulostí řízení nedospělo k závěru, že řízení bylo zatíženo průtahem, jenž byl způsoben tím, že spis se po dobu roku a půl nacházel na ministerstvu.

Rovněž nijak nezhodnotilo prodlevy mezi jednotlivými úkony notáře a to, zda notář postupuje v řízení účelně a efektivně.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám předsedovi Městského soudu v Brně Mgr. Janu Sedláčkovi a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

Brno 24. května 2023

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv